

ULTRAJECTUM (1859 - 1865)

Als verzamelaar van oude aandelen is een van de gebieden waar mijn interesse in het bijzonder naar uitgaat, alles wat met de gemeente Zeist te maken heeft. Ik was dan ook erg blij dat ik op de veiling van Scriporama in maart 1996 een aandeel kon kopen van de Algemeene Brandwaarborg en Verzekering-Maatschappij Ultrajectum, gevestigd te Zeyst.

Nog nooit had ik van deze maatschappij gehoord. Er bleek ook niet veel over bekend te zijn bij de Zeister Historische Vereniging. Toch heb ik wat gegevens bijeen kunnen krijgen, met name dank zij de achterkleinzoon van een van de oprichters.

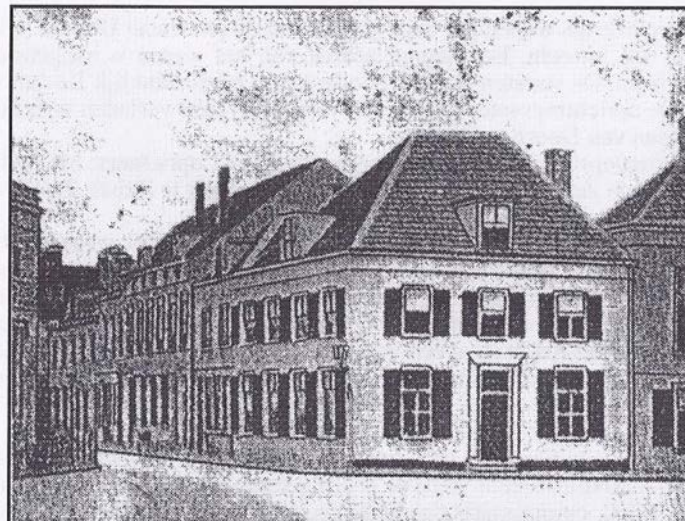
Ultrajectum voerde als wapen het oude wapen van de provincie Utrecht. Ultrajectum betekent dan ook Utrecht. Een stempelafdruk van het wapen is aangebracht op de dividendbewijzen. De statuten werden goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 6 October 1859. De oprichtingsacte werd op 25 November 1859 verleden voor Notaris Mr. C.G. de Balbian van Doorn te Utrecht.

Als comparanten/oprichters traden op, mede namens 41 oprichters: Mr. W.D.J. Schas (burgemeester van Zeist) en D.F. Liefrink (commissionair te Zeist). Tot de oprichters behoorden 16 Zeistenaren.

De gegevens vermelden de plaatsing van 174 aandelen à f 1.000, waarop 10 gestort, terwijl op het aandeel gesproken wordt van een kapitaal van 500.000 volgestort.

Niet-volgestorte aandelen plegen op naam te staan. Het aandeel in mijn bezit is echter een aandeel aan toonder. Toch moeten er niet-volgestorte aandelen geweest zijn. In het Weekblad van het Recht staat een uitspraak van het Hof van Zuidholland uit 1864 in een uit Juli 1853 daterende procedure tussen Ultrajectum en een onwillige aandeelhouder, die niet voldeed aan de verplichting tot storting van 50 op de aandelen.

De heer Schas, die tot directeur werd benoemd, was met 13 aandelen de grootste aandeelhouder. Tot administrateur werd de heer Liefrink benoemd. Commissaris werden Jhr. Mr. H.H. Roell, commissaris des Konings in Utrecht (2 aandelen), Jhr. J.E. Huydecoper van Zeyst, heer van Zeist (10 aandelen) en Mr. J.P.P. Baron van Zuylen van Nyevelt, oud-minister van Buitenlandse Zaken (10 aandelen). Aandeelhouder was ook J.J. Rochussen, oud-minister van Financiën, oud-minister van Koloniën en ex-gouverneur-generaal van Nederl.-Indië, Veel aandeelhouders zijn te vinden in het Ned. Adelsboek, Ned. Patriciaat en/of het Ned. Biogr. Woordenboek. Een illuster gezelschap dus!

*Het pand aan de Eerste Dorpsstraat/hoek Waterigeweg te Zeist.
Hierin waren zowel Ultrajectum als Kosmos gevestigd.*

Hoe is het Ultrajectum vergaan? Niet zo best! Veel weten we er niet van.

Na de oprichting in 1859 zijn de jaren 1860 en 1861 blijkbaar wel winstgevend geweest. De dividendbewijzen over deze jaren bevinden zich namelijk niet meer aan het stuk. In 1862 verkeerde de maatschappij in grote financiële moeilijkheden. Volgens acten van 9.7.1863 en 21.10.1864 werden de statuten gewijzigd en leek alles weer normaal, terwijl op de beurzen de aandelen weer werden verhandeld. In 1864 evenwel werd tot liquidatie van Ultrajectum besloten.

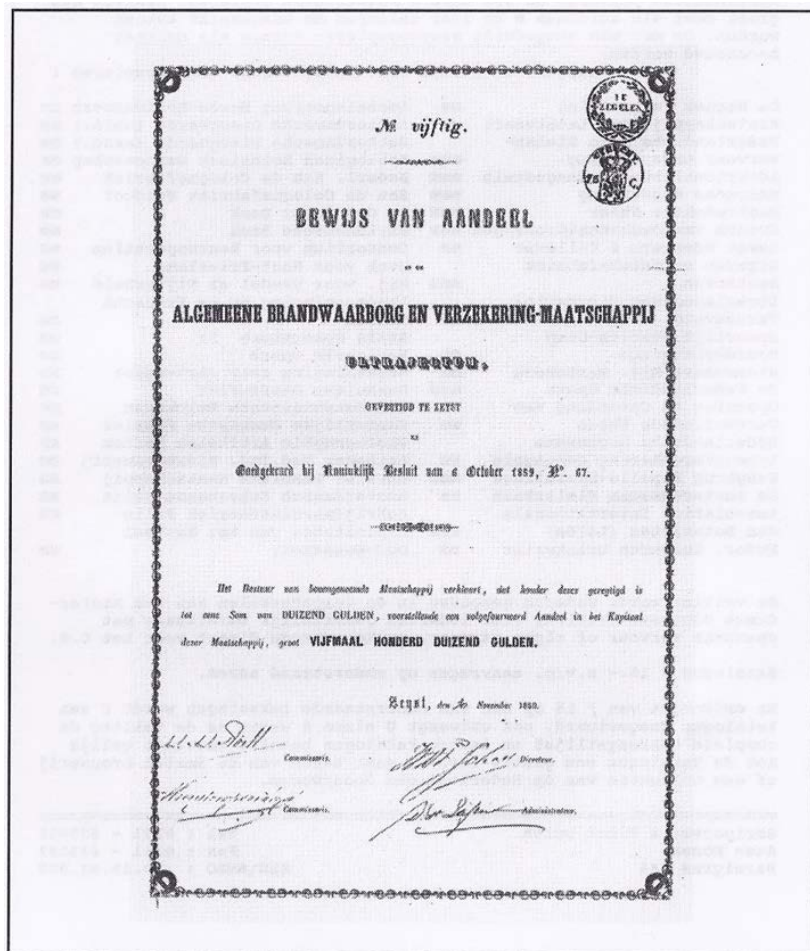
De problemen bij Ultrajectum zorgen in Zeist voor de nodige beroering.

Zoals gezegd was de heer Schas directeur van Ultrajectum en tevens burgemeester van Zeist. In de raadsvergadering van 9 December 1862 kondigde hij aan dat hij "door de omstandigheden, waarin hij door de Maatschappij Ultrajectum gekomen is, zich verplicht gezien heeft, zijn ontslag als Burgemeester aan Z.M. den Koning te vragen", Vanwege zijn zeer verdienstelijk werk als burgervader zond de raad verzoekschriften om hem niet te ontslaan. Hij werd dan ook in Januari 1863 herbenoemd, maar in Juni 1863 nam hij alsnog ontslag. Hetgeen gebeurd was, drukte hem zwaar en vond hij onverenigbaar met zijn positie als burgemeester. Hij is naar Nederl.-Indië vertrokken "om zijn verloren fortuin terug te zoeken".

De problemen van Ultrajectum moeten in de loop van 1862 zijn ontstaan. In Mei 1862 waren de heren Schas en Liefink nog betrokken bij de oprichting van de Verzekeringsbank Kosmos te Zeist. Deze maatschappij werd gevestigd in hetzelfde pand waarin ook Ultrajectum reeds gehuisvest was.

Liefink werd directeur van de Kosmos en Schas werd lid van de Raad van Bestuur.

Dit duurde echter niet lang. Door de val van Ultrajectum werd het vertrouwen in de Kosmos ernstig geschokt. Als gevolg hiervan werd Schas in December 1862 vervangen als lid van de Raad van Bestuur. Liefink was toen al vertrokken.

Het lijkt erop, dat de problemen bij Ultrajectum zijn ontstaan door een administratieve chaos, waarbij directeur Schas teveel op zijn administrateur Liefink heeft vertrouwd, en daarvan ook zelf de dupe is geworden. In een notitie van Jhr. Mr. J.E. Godin de Pestors, Griffier bij de Regtbank te Amersfoort, lezen we: "6 December 1862 Mr. Schas zijne demissie als Burgemeester van Zeyst gevraagd; daar hij met de Brandassurantie-maatschappij Ultrajectum, waarover hij Directeur was, veel, zoo niet zijn geheel fortuin verloren heeft, en met den administrateur Liefink, die hier 6 weken in Arrest gezeten heeft, te nonchalant geweest is, zonder de boel natezien, waardoor alles in de war geraakt is, en vele menschen bij verloren hebben: onder anderen de Heer Huydecoper van Zeyst vier ton gouds. Liefink - die zes jaren geleden nog verver te Zeyst was - en à la tête van dat Bestuur stond en alles alléén beredderde, en maar assurantie sloot om met Schas 30 per mille te ontvangen, zoodat zij te zamen in

een jaar bij de f 100.000 verdiend hebben; is hier gevangen geweest, doch vrij gelaten omrede er geen bewijs genoeg bestond, en de boel zoo in de war was”.

Veel dank ben ik verschuldigd aan de heer Mr. F. W. van den Berg te Rotterdam en de heer L. Visser te Zeist voor de verstrekte gegevens.

Voor aanvullende informatie houd ik mij graag aanbevolen. Ook in gegevens over de Verzekeringsbank Kosmos te Zeist ben ik geïnteresseerd.

R.A. Oosten, Lommerlust 7, 3702 BT ZEIST / tel. 030-6919587.

Uit: V.V.O.F. Mededelingenblad Nr. 3 van september 1996, blz. 3 – 5